

Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2023-2025 tegevuskava ja eelarve kinnitamine Ida-Virumaa jäätmekäitluse piirkondlikuks arendamiseks

1. Reguleerimisala

- 1.1. Toetust antakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi nr 6 „Õiglane üleminek“ alusel Ida-Viru maakonna piirkondliku jäätmekäitluselase vajaduse ja potentsiaali analüüsimiseks.
- 1.2. Toetust eraldatakse Eesti riigi 2023.-2026. aasta eelarvestrateegia programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Ringmajanduse korraldamine“ tegevuse „Jäätmemajanduse korraldamine“ tulemuste saavutamiseks.
- 1.3. Toetus kajastatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide Vabariigi Valitsuse kinnitatud meetmete nimekirja meetmes „Ringmajanduse korraldamine“ number 21.6.1.8. Tegemist on 2. tegevussuuna: "Keskkond ja sotsiaalne kaasatus": sekkumise "Kaevandamisega ja põlevkivi töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja jäätmekäitluse piirkondlik arendamine" tegevusega "Jäätmekäitluse piirkondlik arendamine".
- 1.4. Toetatavate tegevuste valikul lähtutakse ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud läbivatest valikukriteeriumidest ja -metoodikast. Toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja metoodikad vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-le 7.

2. Toetuse andmise eesmärk

- 2.1. Toetuse andmise eesmärk on Ida-Virumaa jäätmekäitluse piirkondliku arenguvajaduse ja potentsiaali väljaselgitamine ning arendamiseks vajalike eeltegevuste korraldamine.
- 2.2. Toetatavad tegevused arvestavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706) artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustavad Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi *Eesti 2035*) aluspõhimõtete hoidmisesse ning sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ saavutamisse.
- 2.3. Eesti 2035 aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamisele kaasa aitamist tasakaalustatud regionaalse arengu ning keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel hinnatakse toetuse andmisel järgmiste näitajate kaudu: „Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-i võrdluses, „Ligipääsetavuse näitaja“, „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“ ja „Ringleva materjali määr“.

3. Toetatavad tegevused ja näitajad

Sekkumise raames toetatakse järgmisi tegevusi:

- 3.1. Uuringu läbiviimine ja uuringu aruande koostamine, mis hõlmab endas vähemalt:
 - 3.1.1. Ida-Viru maakonna jäätmekäitlusala võimekuse, puudujääkide ja potentsiaali analüüsi, mille käigus selgitatakse välja, milliste jäätmeliikide osas on maakonnas käitlusvõimekus puudulik;
 - 3.1.2. analüüsi jäätmeliikide kohta, mille käitlemine oleks majanduslikult jätkusuutlik;
 - 3.1.3. analüüsi, milline jäätmekäitus- või ringmajanduskeskus looks piirkonnas enim uusi töökohti, oleks kohalikele ligipääsetav ning kooskõlas “ei kahjusta oluliselt” põhimõttega;
 - 3.1.4. võimalike partnerite valikut ja koostöö juriidilist analüüsi sealhulgas projekteerimist, tehnoloogiate valikut ning eelarvestamist;
 - 3.1.5. analüüsi, milline jäätmekäitus- või ringmajanduskeskus panustaks ka riikliku ringmajanduse edendamisse ja kliimaneutraalsuse ning jäätmekäitlusele seatud sihtarvude saavutamisse.
- 3.2. Ettevalmistavad tegevused punktis 3.1. kirjeldatud uuringule tuginedes maakonna jäätmekäitlusala vajaduste ja võimaluste toetamiseks vajaliku asutuse või süsteemi rajamiseks. Sinna võivad kuuluda:
 - 3.2.1. Asutuse jaoks parima asukoha väljaselgitamine võttes arvesse ligipääsetavust, tööjõu kättesaadavust, kehtivaid üld- ja detailplaneeringuid ja maakondlikke strateegiadokumente;
 - 3.2.2. Asutuse rajamiseks vajalike planeeringute ja keskkonnamõjuhindamiste vajaduse välja selgitamine;
 - 3.2.3. Asutuse rajamiseks vajaliku “ei kahjusta oluliselt” põhimõtte järgimise hindamine;
 - 3.2.4. Asutuse rajamiseks vajaliku taristu kliimakindluse analüüs ning sotsiaalse mõju hindamise teostamine.
- 3.3. Toetatakse tegevusi, mis ei tekita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju.
- 3.4. Õiglase Ülemineku Fondist ei toetata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231/1, 30.06.2021, lk 1–20) artiklis 9 sätestatud investeeringuid.
- 3.5. Punktis 3 nimetatud tegevuste seireks ja hindamiseks kasutatavad näitajad:

Tabel 1. Punktis 3 nimetatud tegevuste seireks ja hindamiseks kasutatavad näitajad

Tegevuse nimetus	Väljundnäitaja	Selgitus
3.1. Ida-Virumaa piirkondliku jäätmekäitlusala vajaduse ja potentsiaali uuring	Läbiviidud uuringute arv: 1	Tegevuse tulemusel valmib uuring, mille tulemustele tuginevad projekti järgmiste etappide tegevused.
3.2. Ida-Virumaa jäätmekäitlusala vajadust ja potentsiaali toetava asutuse rajamiseks vajalike eeltegevuste läbiviimine	Ei kohaldu	Eeltegevuste vajadus ja iseloom selgub punktis 3.1. kirjeldatud uuringu tulemustest.

4. Tulemused

- 4.1. Punktis 3.1 nimetatud tegevuse tulemusel valmib uuringu aruanne, mis sisaldab endas vähemalt järgmisi andmeid:
 - 4.1.1. Ida-Virumaal tekkivate jäätmevoogude kogused jäätmeliikude kaupa;
 - 4.1.2. Ida-Virumaal tegutsevate jäätmekäitlusettevõtete käitlusvõimekused ja senised praktikad jäätmete käitlemisel;
 - 4.1.3. võimalused Ida-Virumaal tekkivate jäätmete ringlussevõtuks tekkekoha läheduses;
 - 4.1.4. Eestis mittekäideldavate jäätmeliikide käitlusvõimalused võttes arvesse teiste EL-i liikmesriikide praktikaid;
 - 4.1.5. jäätmekäitlusvõimekuse laiendamisega potentsiaalselt loodavate töökohtade arv ja profiil;
 - 4.1.6. Võrdlevad kirjeldused ärimudeli rakendamiseks jäätmekäitlus- või ringmajanduskeskuse rajamisel;
 - 4.1.7. Ida-Virumaal tegutsevate või alustavate ettevõtete valmisolek uue ringmajanduskeskuse rajamiseks või olemasoleva jäätmekäitlusettevõtte laiendamiseks.
- 4.2. Punktis 3.2 nimetatud tegevuste tulemusel tehakse maakonna jäätmekäitlusalase vajaduse ja võimekuse toetamiseks vajaliku asutuse asukohavalik võttes arvesse punktis 4.1 välja toodud tulemusi, kuluefektiivsust, olemasolevat taristut ning projekti eesmäärke.

5. Rakendusasutus, rakendussüksus ja elluviija

- 5.1. Rakendusasutus on Kliimaministeerium (edaspidi ka *rakendusasutus*).
- 5.2. Rakendusüksus on Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).
- 5.3. Tegevuste elluviija on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *elluviija*).

6. Elluviija kohustused

- 6.1. Elluviija vastutab, et meetme tegevused aitavad lahendada „Eesti 2035“ arenguvajadusi ning vastavad toetuse andmise tingimustele.
- 6.2. Elluviija vastutab projekti valikuprotsessi väljatöötamise ja elluviimise eest.
- 6.3. Elluviija järgib riigihanke korraldamisel riigihanke seaduses sätestatud.
- 6.4. Elluviija täidab teavituskohustust vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a. määrusele nr 54 „Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine.“
- 6.5. Elluviija tagab kõigis projektiga seonduvates avalikkusele suunatud tegevustes ligipääsetavuse.
- 6.6. Elluviija annab Rahandusministeeriumile ja rakendusüksusele teavet toetuse andmise tingimuste kohase toetuse kasutamise ja projekti tulemuste kohta tulenevalt ÜSSI §19 lõikes 5 sätestatust.
- 6.7. Elluviija säilitab tegevuste elluviimisega seotud dokumente, sh abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 82 lõikele 1 viis aastat toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist arvates.

- 6.8. Elluviija esitab rakendusüksusele maksete prognoosi ja info projekti kavandataivate, elluviidavate või lõpetatud riigihangete kohta igal aastal 1. juuliks ja 1. detsembriks.
- 6.9. Elluviija esitab rakendusüksusele viie tööpäeva jooksul juhtrühmas kokku lepitud aastase tegevuskava ja eelarve;
- 6.10. Elluviijale kohaldatakse toetuse saaja kohta ühendmääruses sätestatud.

7. Projekti juhtrühm

- 7.1. Elluviija moodustab projekti juhtrühma ja korraldab juhtrühma tööd.
- 7.2. Projekti juhtrühm koosneb Kliimaministeeriumi, elluviija, Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri esindajatest.
- 7.3. Projekti juhtrühma kaasatakse vaatlejana rakendusüksuse esindaja.
- 7.4. Projekti juhtrühm koordineerib projekti rakendamist, hindab projekti rakendamise edukust ning kinnitab projekti detailse tegevuskava, hankeplaanid, aastaeelarve ja projekti lõpparuande.
- 7.5. Projekti juhtrühm arvestab otsuste tegemisel kuluefektiivsust, abikõlblike kulude võimalikkust, projekti eesmärgi, tulemusi ja näitajaid.
- 7.6. Projekti juhtrühm lähtub tegevuste valikul ühendmääruse §7 lõikes 1 nimetatud valikukriteeriumitest ja -metoodikast.
- 7.7. Projekti elluviija ei osale projekti rakendamise edukuse hindamisel.
- 7.8. Projekti juhtrühmal on õigus eelarve piires eelarveridasid muuta.
- 7.9. Projekti juhtrühm kinnitab toetatavate tegevuste raames iga-aastase tegevuskava eelneva aasta 15. detsembriks. 2024. aasta eelarve kinnitab juhtrühm 30 päeva jooksul käesoleva käskkirja jõustumisest.
- 7.10. Juhul, kui juhtrühm ei jõua konsensusele, langetab otsuse Kliimaministeeriumi juhtkond.

8. Tegevuste abikõlblikkuse periood

Tegevuste abikõlblikkuse periood algab 1. juulil 2023. a ning lõpeb 31. detsembril 2025.

9. Tegevuste eelarve

- 9.1 Toetust makstakse Õiglase Ülemineku Fondist.
Toetuse maksimaalne osakaal on 77,56% abikõlblikest kuludest ning projekti riikliku kaasfinantseerimise minimaalne osakaal on 22,44% abikõlblikest kuludest.
- 9.2 Projekti kogueelarve on 500 000,00 eurot, millest Õiglase Ülemineku Fondi toetus on 387 800 eurot ning riiklik kaasfinantseering 112 200 eurot. Projekti tegevuste tervikeelarve on lisas 2.

10. Kulude abikõlblikkus

- 10.1 Kulu on abikõlblik, kui see vastab ühendmääruse §-dele 15, 16 ja 21 ning käesolevas käskkirjas sätestatud tingimustele.
- 10.2 Abikõlblikud on kulud, mis on vajalikud projekti väljundite loomiseks punktis 3 nimetatud tegevuste elluviimisel või punktis 4 nimetatud tulemuste saavutamiseks, seal hulgas:
 - 10.2.1 Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 54 „Perioodi 2021–2025 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ kohased kulud;
 - 10.2.2 personalikulud vastavalt ühendmääruse §-s 16 sätestatud tingimustele, seal hulgas projekti tegevuste elluviimises osaleva juristi ja hankeeksperdi personalikulud;

10.2.3 projekti kaudsed kulud, mis on nimetatud ühendmääruse § 21 lõikes 4, kokku 15% ulatuses projekti otseste personalikulude maksumusest.

10.3 Abikõlblikud ei ole:

10.3.1 ühendmääruse §-s 17 nimetatud kulud;

10.3.2 üldkulud tegelike kulude alusel.

11 Toetuse maksmise tingimused ja kord

11.2 Toetust makstakse abikõlbliku kulu hüvitamiseks ühendmääruse 6. peatükis sätestatud tingimustel ja korras.

11.3 Toetust makstakse tegelike kulude alusel ühendmääruse § 27 lõikes 1 nimetatud tingimustel.

11.4 Kaudseid kulusid makstakse ühendmääruse § 28 lõikes 3 nimetatud tingimustel.

11.5 Elluviija esitab maksetaotluse e-toetuse keskkonnas ja lisab maksetaotlusele rakendusüksuse nõudmisel kuludokumentide ja nende tasumist tõendavate ja muude asjakohaste dokumentide koopiad.

11.6 Elluviija esitab riigihanke korraldamist tõendavad dokumendid, kui riigihange ei ole läbi viidud riigihangete registris ja hankelepingu abikõlblike kulude summa ilma käibemaksuta on võrdne 20 000 euroga või sellest suurem.

11.7 Maksetaotlus esitatakse kord kuus kulude kohta, mille maksumus ületab 60 000 eurot ja muudel juhtudel vähemalt kord kvartalis.

11.8 Rakendusüksus kontrollib 30 päeva jooksul maksetaotluse ja sellele lisatud dokumentide nõuetele vastavust, kulude abikõlblikkust ning vastavust käesolevas käskkirjas toodud tingimustele. Puuduste korral määrab rakendusüksus elluviijale 15-päevase tähtaja nende kõrvaldamiseks. Menetlusaeg pikeneb aja võrra, mis kulub elluviijal puuduste kõrvaldamiseks.

11.9 Viimane maksetaotlus esitatakse pärast toetuse saamisega seotud tingimuste ja kohustuste täitmist koos projekti lõpparuandega või pärast projekti lõpparuande esitamist. Lõppmakse tehakse ühe (1) kalendrikuu jooksul pärast seda, kui rakendusüksus on lõpparuande kinnitanud.

11.10 Projekti kaudsete kuludega, mis on arvestatud ühtse määra alusel, seotud dokumente ei esitata.

11.11 Toetuse ettemakse võib elluviija taotlusel vastavalt ühendmääruse §30-le järgnevatel tingimustel:

11.11.1 põhjendatud vajaduse korral kuni 40 protsendi ulatuses määratud toetuse summast;

11.11.2 Ettemakse kasutamise periood on 60 päeva.

12 Riigihangete läbiviimise nõustamine ja kontrollimine

12.2 Elluviijal on õigus saada rakendusüksuselt riigihangete läbiviimiseks nõustamist.

12.3 Elluviija korraldab rakendusüksuse töötaja lisamise riigihangete registrisse hanke juurde vaatlejaks.

12.4 Elluviija teavitab rakendusüksust viivitamata hankelepingu sõlmimisest ja teeb rakendusüksusele sõlmitud hankelepingu kättesaadavaks.

12.5 Elluviija esitab rakendusüksusele teabe hankelepingu muudatuste ja selle põhjenduste kohta.

13 Sekkumise aruandlus ja seire

13.2 Projekti elluviija esitab kuue (6) kuu möödudes käskkirja kehtestamisest e- toetuste keskkonnas rakendusüksusele ja rakendusasutusele projekti vahearuande tööde edenemise kohta.

13.3 Projekti elluviija esitab e-toetuste keskkonnas rakendusüksusele ja rakendusasutusele projekti lõpparuande ühe kuu jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest.

13.4 Projekti lõpparuanne sisaldab vähemalt kogu projekti kõigi tegevuste ülevaadet.

13.5 Projekti elluviija kirjeldab Eesti 2035 aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi.

14 Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsioon tehakse ühendmääruse 7. peatüki kohaselt.